

Преди всичко бихме искали да разясним смисъла на проблема, формулиран по такъв начин в заглавието. Ако се изразим по-конвенционално, ще кажем че става дума за космическите условия на социалната еволюция и за социалните условия на космическата еволюция - проблем, проблем, който е едновременно фундаментален и глобален за космическата „философия на историята“. Поел едната представлява такава концепция за „философията на историята“, която ние вече сме развили в редица работи /5,6,7,8/ като част от „космическата философия“ изобщо и затова по необходимост, ще изхождаме от изложените в тези работи основни положения като от предпоставки. Най-важното основно положение, което сме изтъквали се заключава в това, че цялото научно знание в своето досегашно развитие убедително демонстрира тенденцията да се превръща в една „Единна Наука за Човека“, предсказанието за това явление беше направено още в средата на XIX в./7, с.270/. През втората половина на XX в. ние вече можем да внесем в него едно уточнение - а именно: „за Човека като частен случай на разумния живот във Вселената“, макар че съществуването на други, „извънземни цивилизации“, да не е строго установен емпирически факт, но вече бурно се развива науката, която може да бъде наречена „космо-социология“ или „социо-космология“- една интердисциплинарна и интегративна област на знанието, изучаваща теоретичният конструкт „Глобален Космически Социум“(ГКС), т.е. възможното „свърхобщество“ на извънземните цивилизации във Вселената. Именно формулирането и обсъждането на т.нар. „антропен принцип в космологията. прави изследването на подобен „теоретичен конструкт“(ГКС) прогностически - перспективна задача с безпрецедентни практически последици за съдбата на човечеството. „Антропният принцип“ повече от всякога ни прави уверени, че бъдещата „Единна Наука“ ще бъде наука за всички възможни форми на разумния живот във Вселената, които ще станат не само „емпирично установени“ факти на научното изследване, но и „факти“ на практическо социално общуване. Тази „Единна Наука“ на бъдещето като „наука за разумния живот изобщо“ може кратко да бъде наречена „НООЛОГИЯ“ („наука за разума“) Развиваната от нас версия на „космическата философия“ и, в частност „космическата „философия на историята“ - трябва да се разглежда като „план-проект“, като „трансцендентална схема“ (както би се изразил И.Кант) на една такава „възможна ноология“. „Ноология-та“ би реализирала в най-висша степен и онзи идеал на „Панепистемията“ („Всенауката“), който през миналия век развиваше д-р П.Берон.

Понеже в основата на единната наука, според първоначалната диалектическа идея за нея, лежи философският принцип за структурно-функционалното и генетическо единство на всички „форми на движение на материята“, то първоначалното предсказание, че такава наука ще бъде колкото природна наука за „обществото“, толкова и обществена наука за „природата“, най-добре се изразява от „антропния принцип“.самият „антропен принцип“, въпреки че неговия генезис се издирва историко-философски в известното още от древността миросгледно положение за единството на вселената и човека, в собствения смисъл на думата е теоретично положение на съвременната релативна „космология“ и квантовата физика, изведено от съвкупност на фундаментално емпирични факти ние няма да навлизаме нито в анализа на различните негови формулировки, нито в дискусиите около него, но ще се спрем само на онзи негов обобщен смисъл, който ще ни позволи да обосновем едно важно

положение в космическата „философия на историята“, и, накрая да формулираме една „смела“ хипотеза.

Този „обобщен смисъл“ може да се разясни по следния начин. При „големия взрив“, с който започва еволюцията на „нашата вселена“ т.е. Метагалактиката, от „безкрайната област на всевъзможни значения на фундаменталните константи и безкрайното разнообразие на началните условия /73,133/, които определят структурата и динамиката на метагалактиката, все пак, въз основа на някакъв „скрит принцип, организиращ /к-м.-и.п./ Вселената, се избират само такива стойности, които правят цялата тази вселена биогенна и антропогенна.при това, „избраните“ при големия взрив стойности на фундаменталните константи и техните съотношения са така строго определени, че напр. Според б.картър/4,487/изменението само на една от константите ϵ_2 с около 1% би направило невъзможно съществуването на звезди от типа на нашето слънце във вселената и, следователно, възникването на разумен живот от типа на земния.дж.бароу формулира тази проблема:"вече самото наше съществуване води до строг отбор на типовете вселени, които ние бихме могли да познаваме (к.м.И.П.) /3,134/

Следователно, в изходното, „първоначално“ състояние на вселената, от което започва космическата еволюция е „програмирана“ нейната биогенна и антропогенна структура, както и магистралното направление на самата еволюция - от квантовите полета ("елементарните частици") към атомно-молекулните системи и от тях към живите системи и социалните разумни организми;от галактиките към планетните системи, които биха послужили за „базис“ на биосферите и ноосферите; и от тук-нататък, към едно бъдещо „глобално“ състояние на метагалактиката, до което именно се отнася хипотезата, която предстои да изкажем по-нататък.

И така, в големия взрив действа неизвестен за нас „механизъм“, който осъществява въпросния био-антропогенен „отбор“ на константите (4,487). Дали този „механизъм“ не е действието на неизвестен „природен закон“, иманентен на засега известната „физическа субстанция“ на Вселената - универсалният физически „вакуум“ или представлява резултат от съзнателно-"планомерно" действие на някакъв велик конструктор на „вселени“, първият въпрос и хипотезата-отговор, която той съдържа изглежда тривиален, ако останем на онези общи за всяка естествена наука „парадигмални“ позиции, върху които въобще стои научното изследване от самото си зараждане до сега - а именно да търси „естествени причини“ и управляващи ги „природни закони“ за обяснението на наблюдаемите явления. Вторият въпрос, ако напуснем почвата на науката и застанем на позициите на традиционната теология и идеалистическа философия, също би бил тривиален заедно с известната на човечеството още от неговото детство хипотеза за бога-творец - но има и още един нетривиален отговор – (хипотеза) именно на втория въпрос и при това, без да напускаме почвата на научно-философския материалистически мироглед, предполагащ безусловната първичност на материалната реалност спрямо всяко съзнание, на „естествените причини“ спрямо целесъобразното действие. Предварителният вид на тази хипотеза е следният: Великият Конструктор на „нашата Вселена“ (Метагалактиката) не е нищо друго освен такава висша степен на космическата еволюция на разумен живот, подобен на нашия (който в сегашната си фаза на

развитието е само най-низшата степен на научно-техническа и космическа инженерно-конструкторска мощ), че веднъж възникнал при крайно рядко благоприятно и чисто случайно стечение на обстоятелствата в една от безкрайно многото „други вселени“ (метагалактики), непрекъснато раждащи се, чрез големи взривове от „вакуума“, проеволюирал благополучно до тази висша степен на инженерно-техническа мощ, при която е станал способен да мигрира в много други метагалактики, да се обедини с други такива конструктори и да се превърне в творец на нови „антропогенни“ вселени, „програмирайки“ големите взривове на „вакуума“ и управлявайки по този начин все нови и нови цикли на космическата еволюция.

Вярно, че такава хипотеза изглежда прекалено смела и даже прави онази крачка през границата, която отделя „научния разум“ от „безумието“, въпреки модерния за ХХ в. „критерий за евристичност“, който има предвид тъкмо безумният характер на научните идеи, все пак тя трябва да бъде снабдена със своите „достатъчни основания“. Преди всичко самата фундаментална физика е пред прага на тази „лудост“: „не би ли могла вселената... В някакъв странен смисъл „да бъде хвърлена в битието“ при участието на някого, който действително е участник на ставащото?... „Участник“ е новото понятие, към което води квантовата механика; то заменя остарялото понятие „наблюдател“ - човек безучастно наблюдаващ ставащото...

Не е ли „участието“, което придава смисъл на Вселената?“ (К.м.-И.П.)/4,488/.един велик конструктор на „Вселени“ е безусловно участник в процеса на космическата еволюция, защото е творец на съответната „Вселена“, но как да се разбира ролята на участник, която играе човекът-субект на изследването на „квантовия обект“? Дали като негов творец, чрез непосредствения психически акт на наблюдението, както това изглежда (в т.нар. Интерпретация на Еверет), ситуация, която напомня магическото или мистичното взаимодействие на „субекта“ и „обекта“или това може да има един по-друг рационален смисъл? В частност нашата хипотеза касае едно възможно обяснение на ситуация от подобен тип.но за да стигнем до такова обяснение трябва да се върнем към фундаменталния проблем на космическата „философия на историята“, който сега може да бъде формулиран по следния начин:

А. "Антропният принцип" в космологията обикновено се формулира така, че „вселената е такава, каквато е, защото човекът съществува в нея“ /3,с.134/; иначе казано, вселената е „обект“ само за такъв тип "субект", който тя е породила еволюционно сама, и, който е нейна собствена „подсистема“. Всяка „подсистема“ на Метагалактиката от посочения по-горе „еволюционен ред“ състоящ се от микро- и мега- космически „системи“ и завършващ засега с макро-космическата система на човека - човешката личност и човешкото общество, в качеството му на „космическа система“ ("ноосфера" или гео-космическа „цивилизация“), всяка такава „подсистема“ по своята структурно-функционална организация е еволюционно-генетически детерминирана от структурно-функционалната организация на „нашата вселена“ като цяло т.е. от първоначалната „таблица на константите“. До човека всяка такава „подсистема“ е била само обект на еволюцията и едва човекът в процеса на цялата си досегашна история е започнал да се превръща постепенно в субект на еволюцията. Едва организирано като ноосфера (като планетарна „космическа формация“ или като гео-космическа

цивилизация) човешкото „общество“ става действителен, самосъзнателен „субект“ на космическата еволюция. Дотолкова е правомерно да разглеждаме досегашната „история“ на човечеството като негова предистория, както и досегашната „история“ на метагалактиката като нейна предистория."по такъв начин, вече е недостатъчно да се каже, че придобивайки вътре в нас свое самосъзнание, на еволюцията и е необходимо да се оглежда само в огледало, за да види себе си и да се разшифрова до самите си глъбини. Тя, освен това, придобива свобода (к.м.-И.П.). Да разполага със себе си - да се самопродължи или да се самоотхвърли"... "но, бидейки отговорни за нейното минало пред нейното бъдеще като действащи (к.м.-И.П.), ние я държим в своите ръце"/9, с.180/. С това самото Тейяр дьо Шарден формулира по същество онова положение, което ние наричаме "космологичен принцип" в антропологията. С други думи, от момента в който човекът достигне стадия на своето интегрално „ноосферно“ съществуване и стане „космическа цивилизация“ т.е.такава социо-космическа система, която функционира като организиращ /"конструиращ" и „управляващ"/ вселената субект, започва действителната история на човека като общокосмическа форма на „разумен живот“, неговото по принцип неограничено саморазвитие като самоцел, както и действителната история на вселената, чиято цел е нейното превръщане в общокосмичен „организъм“ на разумния живот, интегриран в ГКС. Финалният етап на този „жизнен цикъл“ на космическата еволюция е раждането на „разумната вселена“ като велик конструктор на нови „вселени“, които той „програмира“ в големите взривове на „вакуума“ и които на свой ред трябва да извървят този труден път на автогенезиса, на самопораждането чрез социологичния принцип в антропологията. Най-сетне този принцип ни дава възможност да формулираме един много важен критерии за „прогресивност“ и „висота“ на социалната организация на човешкото общество в неговото историческо развитие: "по-висша и по-съвършена е тази организация на обществения човек, която обезпечавя по-пълна и по-всестранна реализация на неговата социокосмическа същност - да бъде „субект-коструктор и организатор на Вселената“.

Литература

- 1.Беккер, Л.М. Восприятие и основи его моделирования, изд. ЛУ., 1964 г.
2. Вернадский, В.И.Биосфера и Ноосфера, М. 1989 г.
3. Девис, П. Случайная вселенная, М. 1985 г.
4. Мизнер, Ч., Торн, К.,Уилер, Дж. - Гравитация, т.3, М. 1977 г.
5. Пунчев, И. Космическата философия - парадигма на бъдещата наука, в естествознанието и биологията пред прага на XXI в., Варна 1992 г.
6. Пунчев, И. Една нова парадигма във философията на историята, в трансцендентална философия, наука и морал, СУ. 1993 г.
7. Пунчев, И - Социокосмическите революции и космическите перспективи на цивилизацията, в философия. Социална практика. Култура, С.1988 г.
8. Пунчев, И. Диалектически Логос и космическо съзнание, сп.Философски алтернативи, кн.3/1993 г.
9. Тейяр де Шарден, П. Феномен човека, М. 1987 г.
10. Ю.Ъшби, Рос, У. Въведение в кибернетиката, С. 1967 г.